

Sveriges
Kommuner
och Landsting

Cirkulärnr: 08:51
Diariernr: 08/2104
Handläggare: Ellinor Englund
Avdelning: Avdelningen för juridik
Datum: 2008-06-19
Mottagare: Kommunstyrelsen
Nämnd med ansvar för barnomsorg
Pactamedlemmar
Rubrik: Kommunalt vårdnadsbidrag. EG-rättens betydelse för
handläggning m.m.
Bilagor: 1: Bilaga 3 – Vårdnadsbidrag som EU-familjeförmån

CIRKULÄR 08:51

Kommunstyrelsen
Nämnd med ansvar för barnomsorg
Pactamedlemmar

Kommunalt vårdnadsbidrag. EG-rättens betydelse för handläggning m.m.

I cirkuläret som är ett tillägg till cirkulär 08:36 "Kommunalt vårdnadsbidrag" redovisas hur kommunens handläggning påverkas av att personer som ansöker om vårdnadsbidrag kan vara EU-medborgare som berörs av flera länders system för social trygghet.

Vårdnadsbidraget är en familjeförmån

Vårdnadsbidraget är en *familjeförmån* i den mening som avses i rådets förordning (EEG) nr 1408/71 om tillämpning av system för social trygghet när anställda, egenföretagare eller deras medlemmar flyttar inom gemenskapen, och en *social förmån* i den mening som avses i rådets förordning (EEG) nr 1612/68 om arbetskraftens fria rörlighet inom gemenskapen.

Medan förordning 1612/68 anger de grundläggande reglerna för rätt till sociala förmåner för migrerande arbetstagare, är förordning 1408/71 en del i ett detaljerat regelsystem för samordning av medlemsstaternas regler för social trygghet. Syftet med samordningsreglerna är att ge ett skydd för personer som flyttar från ett land till ett annat inom EU eller på annat sätt kan ha anknytning till mer än ett lands trygghetssystem. Reglerna ska lösa konflikter som annars skulle kunna uppstå mellan olika länders system för social trygghet. De ska även garantera medborgarna i alla EU-länder full likabehandling oberoende av i vilket land de arbetar och ska undanröja all diskriminering beroende på medborgarskap.

Reglerna i förordning 1408/71 vilar på vissa grundprinciper. De principer som framför allt är viktiga i detta sammanhang är principen om endast en tillämplig lagstiftning, likabehandlingsprincipen och exportabilitetsprincipen.

Principen om endast en tillämplig lagstiftning innebär att en person endast ska omfattas av lagstiftningen i ett medlemsland. Den är tillämplig såväl när det gäller rätten till förmåner som skyldigheten att betala avgifter till ett försäkringssystem. Som huvudregel gäller att en anställd eller egenföretagare ska omfattas av lagstiftningen om social trygghet i det land där arbetet utförs. Familjemedlemmar har

i princip rätt till förmåner enligt det lands regelsystem som gäller för den förvärvsaktive, även om de är bosatta i ett annat medlemsland.

Syftet med principen är både att undvika att en person blir försäkrad i mer än ett land och att undvika att en person står helt utan skydd.

Likabehandlingsprincipen innebär att varje form av diskriminering av nationalitetsskäl är förbjuden. Både öppen och dold (indirekt) diskriminering är förbjuden. Med dold diskriminering avses regler som innebär en risk för att medborgare från ett annat medlemsland berörs av reglerna på ett annat sätt än landets egna medborgare och att reglerna därmed riskerar att missgynna dem. Hit hör bl.a. obefogade regler om bosättningskrav.

Då en anställd eller egenföretagare omfattas av svensk lagstiftning har därför hans eller hennes familjemedlemmar rätt till de familjeförmåner, t.ex. vårdnadsbidrag, som lämnas enligt lagstiftningen i Sverige, även om de är bosatta i en annan medlemsstat.

Exportabilitetsprincipen innebär att förmåner ska kunna utbetalas oavsett var inom EU som den berättigade bor.

Familjeförmåner samordnas av Försäkringskassan

Försäkringskassan är behörig institution och den myndighet som samordnar familjeförmåner för EU-medborgare som berörs av flera länders system för social trygghet. När samordning ska ske och när utbetalning sker med stöd av förordningen är det även Försäkringskassan som betalar ut förmånen.

En samordning av förmånerna sker för att dessa personer varken ska bli över- eller underkompenserade. EU-medborgare ska inte få dubblerade familjeförmåner och de ska inte heller bli utan. Syftet är att se till att rätt ersättning utbetalas från rätt land. Mer om vad samordningen innebär kan läsas på

http://www.forsakringskassan.se/pdf-broschyr/faktablad/svenska_formaner_EU.pdf

Hur påverkas kommunens handläggning?

Av lagen (SFS 2008:307) om kommunalt vårdnadsbidrag framgår under vilka förutsättningar en kommun får lämna vårdnadsbidrag och vad som därmed måste utredas av kommunen innan beslut fattas. Bland annat måste kommunen utreda om barnet har en plats i förskoleverksamheten, var barnet och vårdnadshavarna är folkbokförda och om den vårdnadshavare som ansöker om vårdnadsbidrag under samma kalendermånad får vissa i lagen specificerade ersättningar såsom föräldrapenning eller arbetslöshetsersättning etc. Den enskilde får själv begära och

redovisa ett intyg från Försäkringskassan om det sammanlagda antal dagar som föräldrapenning har utbetalats.

Av EG-rätten framgår att kommunen utöver vad som kan utläsas av lagen om kommunalt vårdnadsbidrag, även måste inhämta viss annan information – information som behövs för att kommunen inte av misstag ska avslå ansökningar pga. att förälder inte är folkbokförd i kommunen och för att rätt ersättning ska utbetalas till EU-medborgare som berörs av flera länders system för social trygghet.

Eftersom Försäkringskassan ska samordna familjeförmåner enligt förordning 1408/71 och i vissa fall även har hand om utbetalningen, är det viktigt att kommunen tar reda på om de personer som ansöker om vårdnadsbidrag har någon koppling till ett annat land och i så fall vilket. Av den information kommunen hämtar in inför beslutsfattandet bör det därför framgå om någon av barnets föräldrar arbetar eller bor i ett annat EU/EES-land eller i Schweiz. Det underlättar också handläggningen om information finns om barnets och föräldrarnas fullständiga adresser – i Sverige och utomlands.

Handläggningsexempel

Försäkringskassan har i ett dokument beskrivit hur vårdnadsbidragsärenden där förordning (EEG) 1408/71 är tillämplig bör hanteras av kommunerna och Försäkringskassan (se bilaga 1). Nedanstående text är en sammanfattning av Försäkringskassans beskrivning av hur ärenden bör handläggas i de ärendesituationer som förväntas bli de vanligast förekommande. I andra ärendesituationer och då kommunerna i övrigt är osäkra på hur de ska handlägga ett ärende är det viktigt att kontakt tas med Försäkringskassan för samråd.

När barnet bor i Sverige

I följande situationer ska kommunen göra en fullständig utredning och bedöma rätten till vårdnadsbidrag enligt gällande lagstiftning och kommunens riktlinjer:

Barnet bor i Sverige och

- en förälder arbetar i Sverige och den andra föräldern arbetar i ett annat medlemsland, eller
- en förälder bor i Sverige utan att arbeta och den andra föräldern arbetar i ett annat medlemsland.

Beslutet som kommunen fattar ska i dessa fall förses med ett *förbehåll om att be-
loppet kan komma att ändras* efter en samordning av Försäkringskassan.

En kopia av beslutet sänds av kommunen till Försäkringskassan NFC Visby (för adresser se bilaga 1) som utreder om förordning (EEG) nr 1408/71 ska tillämpas.

I det första fallet, då det fastställts att en förälder arbetar i Sverige, återsändes ärendet till kommunen för utbetalning efter att samordning skett.

I det andra fallet, då den förälder som bor i Sverige inte arbetar, gör Försäkringskassan en samordning och gör *även utbetalningen*.

Om förordningen inte är tillämplig meddelas kommunen detta ställningstagande och kommunen utbetalar vårdnadsbidraget i enlighet med kommunens fattade beslut.

För mer detaljerad information om handläggningen och fördelning av ansvar mellan kommunen och Försäkringskassan se bilaga 1.

När barnet bor i ett annat medlemsland

I följande situationer ska ärendet handläggas något annorlunda än ovan. Utredningen utförs i flera etapper och Försäkringskassan måste kopplas in redan innan beslut fattas.

Barnet bor i ett annat medlemsland och

- en förälder arbetar i Sverige och den andra föräldern arbetar i ett annat medlemsland, eller
- en förälder arbetar i Sverige och den andra föräldern bor i ett annat medlemsland utan att arbeta.

I dessa fall skickar kommunen över en kopia av ansökan, med de uppgifter som föräldrarna lämnat, till Försäkringskassan NFC Visby (för adresser se bilaga 1) – *utan att beslut har fattats*.

Försäkringskassan utreder om förordning (EEG) nr 1408/71 är tillämplig. När Försäkringskassan gör utredningen kan det framkomma att någon av de ersättningar som påverkar rätten till vårdnadsbidrag, t.ex. arbetslöshetsersättning, utbetalas i ett annat land. Detta meddelas då kommunen i samband med att kommunen får besked om Försäkringskassans ställningstagande. Den föräldrapenning som är uttagen i annat land framgår av det intyg om uttagen föräldrapenning som Försäkringskassan utfärdar efter begäran av den enskilde.

Försäkringskassan meddelar kommunen sitt ställningstagande och vad det grundar sig på.

Efter Försäkringskassans ställningstagande slutför kommunen sin utredning och bedömer rätten till vårdnadsbidrag enligt gällande lagstiftning och kommunens riktlinjer. Det är kommunen som utreder om och hur eventuell barnomsorg är ordnad i det andra medlemslandet. Kommunen begär även in den kompletterande information som ibland kan behövas om utbetalning av föräldrapenning och andra relevanta ersättningar.

Beslutet som kommunen fattar ska även i dessa fall förses med ett förbehåll om att beloppet kan komma att ändras efter en samordning av Försäkringskassan.

En kopia av beslutet sändes av kommunen till Försäkringskassan NFC Visby.

I båda fallen utbetalas förmånen av Försäkringskassan.

För mer detaljerad information om handläggningen och fördelning av ansvar mellan kommunen och Försäkringskassan se bilaga 1.

Vilken kommun får lämna vårdnadsbidrag då barn eller vårdnadshavare inte är bosatta i kommunen?

Något klart besked går inte att ge när det gäller vilken kommun som kan lämna vårdnadsbidrag då barn eller vårdnadshavare inte är bosatta i kommunen. För att bedöma i vilket land en arbetstagare ska anses vara anställd finns i förordning (EEG) nr 1408/71 artikel 13-14 regler för detta. I propositionen (2007/08:91 s. 55) menar man att dessa regler också kan vara till ledning för att bedöma i vilken kommun en migrerande arbetstagare ska ha rätt att ansöka om vårdnadsbidrag. Förordningstexten kan läsas på: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CONSLEG:1971R1408:20070102:SV:PDF>

Information om bidragsbrottslagen

I många fall kommer det inte vara möjligt att göra nödvändiga kontroller av utbetalad föräldrapenning etc. förrän efter att beslut om vårdnadsbidrag fattats. Det gäller över lag men särskilt i de fall då någon av barnets vårdnadshavare arbetar eller bor i ett annat EU/EES-land eller i Schweiz. Det kan därför vara lämpligt att tydligt informera den som ansöker om vårdnadsbidrag om förutsättningarna för vårdnadsbidrag, om skyldigheten för den som får vårdnadsbidrag att anmäla till kommunen om förutsättningarna för vårdnadsbidrag inte längre finns eller om förhållanden som påverkar storleken av vårdnadsbidraget har ändrats. Det kan även vara lämpligt att informera om bestämmelserna i bidragsbrottslagen (2007:612) och kommunens skyldighet att göra en anmälan till en polismyndighet eller till Åklagarmyndigheten vid misstanke om bidragsbrott.

Frågor med anledning av detta cirkulär besvaras i första hand av Ellinor Englund, tfn 08-452 75 46, avdelningen för juridik.

Sveriges Kommuner och Landsting
Avdelningen för juridik

Hans Ekman

Ellinor Englund

Bilaga

Bilaga 3 – Vårnadsbidrag som EU-familjeförmån